

MORAŠICKÝ

OBČASNÍK č. 12

Změny v územním plánu obce, aneb

nečekejte, až bude pozdě !!!

Mnozí z Vás možná ještě ani netuší, že existuje něco jako územní plán obce. A možná si také řeknete: „To mě nezajímá, mám dost svých starostí, ještě se trápit nějakým plánem, který mají na obecním úřadě.“ **Ale pozor, územní plán je velmi závažný a důležitý dokument, který se dotýká každého občana.** Stručně Vám o něm něco řeknu.

Naše obec má schválený územní plán od května roku 2004, před ním byla v platnosti jeho méně složitá verze – urbanistická studie. Územní plán je vlastně v nejjednodušším vysvětlení mapa našich tří katastrálních území, ve které jsou barevně zakresleny plochy. Například plocha současné bytové zástavby, plocha plánované bytové výstavby, plocha současné a plánované veřejné zeleně, plocha parkovišť, plocha zemědělské výroby, plocha pro sport atd. Jednotlivé plochy mají své závazné funkce. Například v místě, určeném pro bytovou zástavbu, nelze nově zbudovat kravín, v místě určeném pro parkoviště nelze postavit rodinný dům apod. Jistě vás napadne, že pokud nějaký pozemek vlastníte, můžete si na něm postavit, co chcete. Ne, to se vám většinou nepodaří, protože pokud budete žádat na odboru výstavby v Litomyšli o stavební povolení, oni v první řadě nahlédnou do našeho územního plánu a zjistí, zda plocha souhlasí s tím, co vy zamýšlíte stavět, popřípadě přestavovat. Takže zjednodušeně vysvětleno: územní plán nás všechny jako občany chrání před nepředloženými nápady našich sousedů, ale zároveň nás také svazuje. O tom sice můžeme diskutovat, zda nám více prospívá, nebo ne, ale jisté je, že jej mít musíme, abychom mohli žádat o různé mimořádné dotace. Na přelomu let 2003 - 2004 jste se všichni k němu mohli vyjádřit, vyhlášky vás zvaly k nám na obecní úřad. Ale přišla jen malá hrstka obyvatel, a to ještě v druhé fázi, kdy již na velké změny bylo pozdě.

Takže další Vaše šance vyjádřit se ke své vesnici a jejímu vzhledu, ale i ke svým pozemkům a dalším nemovitostem, Vás čeká na začátku roku 2006. Přemýšlíte o pozemcích, které chcete prodat, koupit, modernizovat dům, nebo rekonstruovat atd.? **Přijďte se podívat na obecní úřad zatím ještě nezávazně, třeba hned v lednu, informovat se. Nahlédneme do územního plánu a společně se zamyslíme.** Na rok 2006 zastupitelstvo obce odsouhlasilo provést změny v územním plánu, a to takové, které si přejete, ale zároveň musí být v souladu s urbanistickými požadavky. Samotná změna je dvoukolový proces, ve kterém se musí vyjádřit 2x cca 80 dotčených orgánů v přesně stanoveném časovém rozmezí. Vše je legislativně přesně stanoveno, nic se nedá přeskočit či vynechat, neboť je to pečlivě kontrolováno Pardubickým krajem. Změna bude hotova asi tak za 1 rok, aby bylo vyhověno všem zákonným termínům. Poté bude již zase rozhodnuto na několik let dopředu.

Hana Štěpánová - starostka

Různé (k funkci obce a životě v obci)

- Jsou hotovy plánované práce na škole v Řikovicích: vyměněna okna na hlavní budově, opravena fasáda dvou stěn. Pávilon C v MŠ již slouží skupině žen na cvičení a rybářskému kroužku ke schůzkám za nepříznivého počasí. Střecha na vodárně má novou „čepici“. Občerstvení na hřišti je zajištěno novými mřížemi. Zastávka ve Višňárech je již osvětlena. Opěrná zeď v Řikovicích je také dokončena. Byl opraven kousek místní komunikace – ulice pod kostelem k Jelínkovým. Obec zakoupila nový křovinořez. Nákup cvičebního a hracího nářadí do zahrady školky byl na návrh paní ředitelky MŠ přesunut až na jaro 2006.
- Popelnice se budou v roce 2006 vyvážet **každou lichou středu**, ne již ve čtvrtek. První svoz bude tedy ve středu 4.1. 2006.
- Poplatek za psy bude vybírán v průběhu února a je splatný do 1. 3. 2006.
- Poplatek LIKO – popelnice se bude vybírat v průběhu února a března a je splatný do 31. března 2006. Výška poplatku se pro rok 2006 nemění, i když náklady na svoz a ukládání rostou. Ale díky tomu, že většina obyvatel opravdu poctivě odpad třídí, dostaneme za vytríděný plast, tetrapack a papír nazpět peníze a ty zapojíme do systému. Jen pro zajímavost za posledních 12 měsíců jsme takto nazpět obdrželi 33.503,- Kč, z toho o 11.060,-Kč se zasloužila základní škola sběrem papíru. Tímto opět všem moc děkuji a těším se, že ti, co ještě nezačali třídít, se přidají k těm „třídíčům“. Uděláme radost přírodě a také své peněžence, že nevydáme více za poplatky na odpad.
- Volně pobíhající psi !!! Připomenutí všem chovatelům, **kteří nechávají volně pobíhat psy**, že je to vyhláškou obce 1/97 zakázáno. Citace části vyhlášky: „Pro bezpečnost a ochranu spoluobčanů, z důvodu dopravní bezpečnosti a z důvodu hygienických není dovoleno volné pobíhání psů, drůbeže a jiných chovaných zvířat po dopravních komunikacích, v sadech a parcích, prostorách určených pro sport, tělovýchovu a po jiných veřejných prostorách obce.“
- Upozornění na zloděje !!! Už i naši ves navštívili nepoctivci, kteří využili důvěřivosti staršího člověka. Pod záminkou vyplacení přeplatku jim paní otevřela. Na jejich žádost jim donesla nazpět na vrácení drobné peníze a při té příležitosti byla okradena. Upozorněte na tuto věc i své děti.

POZVÁNÍ NA OBECNÍ PLES

V sobotu 25. února 2006 pořádáme již tradiční obecní ples. Letos nám zahraje hudba MIX-SEBRANICE. Přijďte se pobavit !!!

Hana Štěpánová - starostka

Informace o Půjčovně zdravotních a rehabilitačních pomůcek v Litomyšli

Smyslem půjčovny je ulehčit lidem pečovat v domácím prostředí o své nemocné a nesoběstačné rodinné příslušníky. Nové pomůcky bývají velmi drahé, proto je výhodnější pro občany si je zapůjčit. Půjčovna sídlí v přízemí Domu s pečovatelskou službou vedle Prodeje zdravotních pomůcek, ulice J. E. Purkyně 1126, Litomyšl. Půjčovní doba je každé pondělí a středu od 14:00 – 16:00, tel. 732 803 709 – Lenka Jílková. V případě potřeby mohou zájemci volat na toto mobilní telefonní číslo a domluvit se s pracovníci půjčovny na jiné výpůjční době během pracovního týdne.

Za pomoci dotací z Pardubického kraje a ministerstva zdravotnictví a z příspěvků Tříkrálové sbírky se nám v letošním roce podařilo nakoupit řadu nových pomůcek, takže polovina všech našich pomůcek je nová. Pracovnice půjčovny poskytuje poradenství v oblasti zdravotních, kompenzačních pomůcek a zároveň tyto

pomůcky půjčuje všem, kteří je potřebují bez výjimek. Pomůcky jsou půjčovány za poplatky, které jsou pevně stanoveny ceníkem půjčovny. Provozovatelem je Farní charita Litomyšl.

Pomůcky, které jsou u nás k dispozici:

- Polohovací postele (elektrické, mechanické) vybavené antidekubitními (proti proleženinám) matracemi, hrazdami a postranicemi
- Invalidní vozíky (k dispozici i vozík pro těžší pacienty)
- Toaletní křesla
- Chodítka
- Sedačky do vany
- Sedačka do sprechy
- Podložní mísy
- Antidekubitní podložky pod patu, lůžkové podložky, podložky do vozíků
- Francouzské hole

Ředitel Farní charity Litomyšl Petr Doseděl

„Toulky“ morašickou minulostí

Na svých toulkách se vrátíme zpět do Morašic a podíváme se, jak se obec rozrůstala v řech čísel. Díky panu faráři Josefu Malému víme, kdy jednotlivá stavení byla stavěna. Z jiných pramenů byl zjištěn počet obyvatel a jeho složení.

Rok	Počet domů	Počet obyvatel
1550	36	Není známo
1650	46	231
1750	59	Není známo
1850	73	394
1950	102	498

Nejvíce novostaveb vyrostlo v obci v letech 1970 – 1990 a to 45. V současné době má tedy vesnice Morašice 177 popisných čísel, z toho 153 popisných čísel je občany užívaných, 13 popisných čísel chybí. 11 popisných čísel jsou stavby občanské vybavenosti a služeb. Obyvatel je 523, jedná se pouze o Morašice bez Lažan, Řikovic a Višňarů.

Zajímavá jsou také čísla, která vyjadřují počet obyvatel na jeden dům. V roce 1654 bydlelo v domě průměrně 5 obyvatel, v roce 1845 to bylo 6 osob, v roce 1910 vzestup na 7 osob, v roce 1930 pokles na 6 osob, 1990 už jen 4 osoby a v roce 2005 jen 3 osoby průměrně na dům.

Nejvíce lidí v jednom domě bydlelo ve staré chalupě č.p. 54 a to 17. Tato chalupa stála před bytovkou č.p. 111 a byla zbořena v roce 1989. Bydlela v ní rodina Beránkova – měla 11 členů a rodina Říhova 6 členů (po roce 1895).

Jak víme, Morašice měly dva pány, tím byla rozdělena vesnice na stranu „brandýskou“ a „biskupskou“. K části, která náleží litomyšlskému biskupství patří též Lažany a Řikovice, pod správou rychtáře je 50 obyvatel a z toho je: 31 sedláků, 13 zahradníků (tak se dříve říkalo chalupníkům), 1 rychtář výsadní, 1 zeman, 1 mlynář a pravděpodobně 3 řemeslníci. Celá rychta musela v roce 1577 odvádět biskupovi 2x ročně (24. dubna a 16. října) úroky. (forma daně po 23 kopách a 42 groších = 1.422 grošů)

Dále jsou zapsány další úroky, kde však není bližší vysvětlení. Jednalo se o úrok:

Morašice..... 1 kopa a 28 grošů a 33 slepic

Řikovice 48 grošů a 48 slepic

Lažany..... 40 grošů a 15 slepic.

Morašice mají ještě další povinnosti, a to připravit a dovážet dřevo: dřevo pivovarnické – polena 20 kop a dřevo krátké 30 sáhů.

Dřevo pivovarnické – polena – se vozila v počtu 40 ks na jedné fůře – to znamenalo 30 fůr. Dřeva krátkého 30 sáhů (jeden sáh dříví je 2,27 m³), což byla povinnost odvézt 68 m³ dříví.

Dále Morašice vypravují z celé obce 8 fůr vápna bílého. Vozí jej z Podolí (Vápenný Podol) ku správě panských budov.

Na požádání biskupa mají Morašice povinnost jeden den v roce provádět orbu u dvora. Dále všichni na lov zvěře a chalupníci ku kuchyňské robotě u dvora jsou povinni, stejně tak i ostatní obce.

Dále byly obce zatíženy i vojenskou povinností. Ze zápisu z roku 1640 se dovídáme, že obec je povinna poskytnout:

- 1 osedlý = pravděpodobně jezdec i s koněm
- denně dávat 8 porcí pro vojáky
- týdně pro koně oves, slámu, seno.

Obec musela po dobu několika let dávat 1 pracovníka s motykou na opevňovací práce do Pardubic, dále zásobovat vojsko chlebem, masem a pivem. Prostý lid byl sužován vrchností světskou i církevní, což vedlo k selským bouřím a rebeliím. Z našeho okolí je znám osud Lukáše Pakosty, mlynáře z Dolního Újezda, který byl po roce 1680 popraven. Občané Dolního Újezda mu v roce 1914 nechali postavit pomník od sochaře J. Štursy.

Zajímavé jsou také zápisy, které stanoví určitý řád a pořádek v životě obce, týkající se takzvaného „podhánění luk“. Starší občané jistě vědí, co tím je myšleno a mladším se to budu snažit trochu vysvětlit. Aby narostla hojnost trávy na lukách, je třeba zajistit dostatek vláhy. V sušším počasí vláha byla zajišťována soustavou příkopů a stavidel, kam byla voda přiváděna z bohatšího zdroje (z potoka, z řeky). Když se v určité část stavidla uzavřela, voda se rozlila po lukách a tím byla vláha zajištěna. Zbytky těchto zařízení můžeme pozorovat po lukách ve Višňárech, nebo pod Bažantnicí v Tržku. V archivu je zápis, v němž se stanoví toto:

Léta páně 1544 panem úředníkem Janem Švokem stalo se nařízení mezi těmi, kteříž z potůčku od Morašic na louky vedou vodu a to takto:

Horní v Morašicích mají vést sobě vodu v sobotu a v neděli, po nich Pavel Ostřejš v pondělí, úterý a ve středu, potom Litochleb (nyní č.p. 14) ve čtvrtek, po něm Ryšavý na horní kus v pátek a v sobotu, potom Litochleb na horní kus v neděli, opět Ryšavý z Řikovice na dolní kus v pondělí, pak po něm Kubát v úterý, potom Louryn ve středu, potom Sýč ve čtvrtek, potom rychtář tržecký za Vokrouhlicí v pátek.

Při té vodě takto se zachovati mají, že každý večer po slunci má sobě na své naraziti a druhému po něm též po slunci postoupiti.

Jestliže by toto přestoupil a jinému strhl a přejal na své mimo pořádek smlouvy, buď sám, nebo skrze čeled' svou, a v tom jakžkoliv usvědčen byl – pokuta na to, že ten celý rok vody vésti nemá a k tomu do komory panské viny propadne kopu grošů českých.

Což se dotýče mostků pod Morašicemi, Pavel Vostřejš hořejší dělati a opravovati má, dolejší mostek Ryšavý s Litochlebem. Ryšavý 2 díly a Litochleb třetí na to dávatí má.

Pro Občasník připravila Bohumila Trávníčková

Pranostiky

Když v prosinci mrzne a sněží, úrodný rok na to běží.

Mnoho sněhu v prosinci, mnoho ovoce a trávy.

Je-li prosinec deštivý, mírný a proměnlivý, není se kruté zimy báti.

Je-li o Silvestru v noci vítr a ráno jasno, bude dobrého vína pořídka.

Všem spoluobčanům přejeme pěkné Vánoce. V novém roce pevné zdraví, radost v kruhu rodiny a přátel, ale také úspěchy v práci a štěstí v životě.

